

Folkminnen upptecknade efter Bengt Åkesson, Gångelövs
Torrehallsförteckning.

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sägner om mannen som luraðe bin.	1.
Djur som drängen fått av den onde.	2.
Sägner om greve Dela Gardie och den onde.	4.
När den onde visade sig i en aolidens skepsad.	7.
Bäckahästen på Höglby marknad.	8.
Rida på bäckahästen.	9.
Väderleksmärken	11.
"Per Persan, som komnde ligga
Åjumspragen	13.
Sägner om Rörarkulan.	17.

Hans
Fröster
Kolaby
upp 1936

2525 M.B. Hans Fröster
ber. Bror Ökesson 1
bör. Bror Ökesson

ALFRED UNIVERSITETS
FOLKMIRHESARKIV

Född 1869 i Kolaby

"Sagan om mannen som lura de hin.

Sagan om mannen som

Det var en gång en lura de hin

man som hade gjort kontrakt med den
ende, att denne skulle göra honom sina
tjänster och den skulle mannen hör
honom till. Men dessfrimman fick han
den onde att göra det medgivandet att han
skulle tillsöka honom först sedan han sätt
på sin skördat en gröda. Mannen tog då
och sätte "ig-ågare" (ekallor) och
på fick hin vänta länge, innan den
skördan blev färdig.

Ao 1185

2525

LUNDSS UNIVERSITETTS
FOLKMINNESARKIV

Lien, som drängen fått av den onde.

Lien, som drängen fått av
den onde

en gammal man i Sångst-

(ark A 6 f 20 ?)

ås, Jöns Andersson, berättade en gång, att en dräng, som var nöte och skulle hugga såd, bad den onde, att han skulle hjälpa honom, så att lien aldrig blev skänd. Jo, det skulle den onde göra, bara drängen ville häg i eggan. Drängen högg och högg, men behövde aldrig slipa lien, utan när de andra slipade, låg han och sov.

Man hade kommit långt innan poi vär. Såden sår lien var ändå lika vass som när han grick den. Men så hände det en dag, att han kom att hugga i en sten. "Herr grick de imi mi"

min le, nu gick han väl itu," fänkte
drängen ut så sätg han på båen. Då
sätg han, att det var det gammla
ögaben, som satt i skaffet.

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sägner om greve Dala Gardie och den onde. Sägner om greve Dala

Gardie och den Onde

Prosten Gadd i Haelösa berättade denna sägen för läsbarnen, när min morgon och läste för prästarna. På samma gång visade han också Dala Gardies gravsten i Haelösa kyrka (Hammarlund k:a?)

En greve Dala Gardie skulle ha gått i skolan hos den onde. Det var trettion stycken, som var elever i den skolan. Här lärde de "leheder", som de sedan kunde få användning för i kriget.

Till betalning för undervisningen skulle hin få ta en av eleverna, som för alltid skulle höras honom till. För att utse

denne kastade man bort. Men de två
lotten fäll på, skulle sluta grändet på.

De bågge skulle sättas på en "vinga" (vinda)
som sedan smeddes fast. Den av de två
som inte kunde hålla sig fast utan förs
föll av, skulle ha den onde till.

När det var kastades bort, blev
Dela Gardie och en skräddare de som
loten fäll på. Da blev skräddaren rädd och
började jämna sig. För han visste att Dela
Gardie var en stor spetsare, som nog skulle
klara sig ur knipan. Men skräddaren
behövde inte vara ångestig, för de satte sig
på "vingan" för att smedras fast, da!

Dela Gardie sätter honom: "Var du inte
rädd, jag skall ramla av förs."
Mycket späckigt, han föll förs av.

"Nu hör du mig sii," sa' då den onde. "Ja,"
det kunde ju Dels Gardie inte försöka, "men
jag kan väl fåst få kläda mig riktigt?"

"Jo, det skulle han ju få. Men giv en
unge aldrig den era stöveln riktigt, på sig.
Han ^{drog} inte riktigt opp det era skaffet
på Präststöveln. På så sätt var han
inte riktigt klädd när den onde kunde
inte få honom. Alltså gick han med era
stövelskaffet nerökt när få åt han
också avhildad på gravstenen.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2525

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bengt Åkesson, Tångelsås

Sägner om övernaturliga väsen.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När den onde visade sig i en avlidens skepnad. När den onde visade sig
i en avlidens skepnad.

När en präst hade dött, fick hans son en natt strax efter sin
gestalt korröra in i rummet och täcka
det ihop. Han blev rädd och vände sig på
andra sidan. Men hans broder, som låg vid
sidan om honom, var modigare. När han
fick syn på spöket, sa' han: "Tror du,
att du skall intella oss, att vi är far inte
blivit felig?" Då försvann gestalten.
Det var den onde som visade sig i den
avlidens skepnad för intella sonerna, att
de är far dött osälig.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bäckahästen på Hörby marknad.

Bäckahästen på Hörby
marknad

Han var berättade,

att en man som förlod sig på bäckahästen,
hade tag i honom och satt huvudstolen på honom.
Sen tog han honom med till Hörby marknad.

Här ställde han honom med huvudet vänd
från vagnen och fodret, för att på bäckahästen
vagade man inte ta av huvudstolen för
att låta honom åta och färresten be-
hövde han ju inte ha något fodr.

Hästen såg gramm ut och den som gick förbi
tyckte det var synd om hästen, att han inte kunde
köra, och han tog av huvudstolen,
men då han gjort det, var där ingen häst.
Bäckahästen hade försvaratit

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Rida på båckahästen.

Rida på båckahästen.

Mir sovanna berättade,
att hennes bröder kommit ut för
båckahästen vid dammen i Flögstups
(Hammarlunda s:n). Där var flera pajar,
som sprang och lekte, då de fick syn på
båckahästen. De trodde att det var en vanlig
häst när så skulle de frisoķka och rida
på hästen. De ene efter den andre hoppade
opp och de fick gott plats, för hästen
blev längre och längre, ändå efter som
den kom fler oppo. Då var där en som
stod nedanför, som skrek: O, en här
lång häst. I ortsamma lag de satt
i dammen. Hästen var försommern

2525

10

och smopna och genomvåta kraslade på-
gåna sig upp. Min svärmons eue boc
hadde också varit med, och han fick gen
krypa ner i kakelugnsbänken för att bli
tork.

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Väderleksmärken.

Väderleksmärken

Nik Andersson i Öpp.
maskogen (Härjöa s:n) brukade ha
detta väderleksmärke:

När källan "byger" (-bygger, dvs. det
immar fram källan) blir det regn.

Andra väderleksmärken är följ.:

När dimman kommer från skogen
och går till sjön och kommer så
om igen, blir det regn.

När dimman kommer från sjön
och går till skogen och sen går till
baka igen, blir det vackert väder.

Om det är "ögår" kring månen blir
det oväder. Man brukar säga:

2525

12

"Änden öga är stort oväär" och "stora öga är
lidet oväär."

Om flasket "rämnar" (dvs. det droppar
från flasket) blir det regn.

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Per Person", som kunde signa.

"Per Person", som kunde

Anders Persson, min mors-
bror, tog en gång till "Per Person" i
Hammarlund, som kunde "signa". Jag
var påg då när han köpte för honom. Han
var dålig i ena ögat, därfor att han hade
haft rosor när det var för detta han
sökte henne. — "Per Person" hade en
"signe-sten", en sten som var brun till för-
gen och till storlek och form som en
skräddarekrita. Med denne gjorde han
att kors framför det sjuka ögat och
mumlade något, som jag inte kunde
höra. — Hennes signerier hjälpte
inte, för morbror blev inte bra.

2525

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

14

i ögat.

"Per Persans" stäkt har sedan fort-
satt att signera.

Åsumspågen

Åsumspågen

En man hade huvud-
värk i huvudet. Han gick då till härmars-
frågen. Denne ordinarade att hufvudvärking
(kakt hufvör) skulle läggas på nacken.
Mannen gjordes på. Då blev där en stor
böld i nacken. Den sprack sen och så
gick hufvudvärken över.

En dräng tänkte driva När drängen tänkte lura
med Åsumspågen. Han tog sitt "kläde" och
band om en "testalpe" och skickade på en
gumma till Åsumspågen med frågan
om "han kunde 'ja' den, som klädet hade
puttit på. När Åsumspågen fick se "klädet"

sa' han: "Ja, bestolpen kan han dock få,
men om det där inte går bra, behöver
han inte komma till mig."

Sägner om Rövarkulan.

Sägner om Rövarkulan

Sägner om rövarna i
Rövarkulan (Marielund, Gudmuntorps
s:n) har jag i min ungdom hört berätt.
Det är en gammal man: Tångelsås son
Ketle Hans Jörsson. Han berättade den så.

Aa 986 B

En kvinna hade sju söner.
De bodde i håla i stenen. Ingången
till "kulan" skulle ha varit vid en av
klyftorna vid plattbringen ned i dalen.
En stor sten låg framför ingången.
Först låg i dalen åtta plener. De var
flata och pådes ha varit lant åt
dömerna och deras mor.

Sönerna var rövare. Om dagarna

var de siste bland annat folk oör gjorde
arbele hos bönderna, men om koällarna
återvändt de till sin lila.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kor piga, som tjänste i Gardarps
gjorde av med dem. Det gick till så.

Hennes hushördefolk skulle en gång
ut på gille. De frågade då pigan,
vem hon ville skulle vara hos
hemma om matten, så att hon inte
blev ensam, när de var borta. Men
visste manliga att förra varna brukade
husera där i frakten — både kor och
lamm hade kommit bort — nu trodde
hushördefolket, att de skulle hälsa
på där och söka stjälta något, när
de själva var borta. Men pigan
ville inte ha någon ^{med} pigg under vat-
ten. Hon skulle nog klara sig själv,

sa' hon. Därmed blev det.

När det så blev kväll, tog pigan
sig stängde till alla dörrar och läm-
nar, så att det inte fanns någon opp-
mög utåt mer än påminstenen i sterset.
Här fanns nämligen en påminsten på stor
att en karl kunde rin komma nerom den. Där
ställde hon sig ned en yta. Fram emot
matten körde kar krypande in genom
påminstenen. Hon lyfte då ytan och högg
huvudet av honom. Sen släppte hon krop-
pen in i sterset. En pojke stod utan-
för frågade fin: "Hur gick det?" Pigan
svärde då rösten och svarade: "Det
gick bra." "Kom du in?" frågade han
vidare. "Ja," sa' pigan. Det var en
av de andra pojkarne, som stod utanför
och frågade. Sen dröjde det inte

länge, förr än han också kom krypande
in genom järnstenen. Pigan högg LUNDs UNIVERSITETS
huvudet av honom också. Så krogs FOLKMINNESARKIV
den ene efter den andre av rövarna in
genom järnstenen, och pigan dödade dem
allt efter som de kom in. Sex av rö-
varna ha kryptit in och den sjunde skulle
just fåha dem, då han kände orägt varmt,
som ramm ut genom järnstenen. Det
var klodret av de dödade bröderna, som
ramm ut. Han anade då oråd och gick
på väg.

En tid därefter var pigan ut
och gick i skogen. Han hörde då på
rövaren. Han hade fått reda, att det var
hon ^{som} dödat hans bröder och nu länkte
han att han skulle lämna. Han lycköd
honne därför att följa med till deras håla.

Men han skulle fört gå bort ett litet grand
 och under tiden skulle hon sitta ned att LUND UNIVERSEITYS
 träd och vänta. Rövaren gick på hem till
 hålan där hon var och frågade henne,
 vad hon skulle göra med pojken. Men
 pojkan hade under tiden inte stannat vid
 hålan hon smög sig efter rövaren till hålan.

Där hörde hon hur modern sa' till sonen:
 "Ja, du skall späätta upp magen på henne,
 och då skall du ta farmarnas och via
 omkring henne och binda henne med dem
 vid trädet. Då straff för allt ont,
 som hon gjort oss." När pojkan hörde detta,
 smög hon sig tillbaka till trädet. Då
 rövaren kom tillbaka dit och ville, att
 hon skulle följa ^{med} honom till hålan,
 sa' hon: "Det är väl inte sibrött om,
 jag kan väl få "löscha" (löška) dig

först." Medan hon sätter "lefade" i
hans hår, hörde hon dra fram den kniv,
som hon hade med sig i tjolatormman

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

och stod i hälften föraren.

Så gick pigan till förrårmans
kula, där hon träffade deras mor.
Denna frågade då henne: "Kommer
inte min son?" "Ja," sa' pigan, "hur
kommer stree efter." Medan de sät-
tade på honom ville gurman visa henn-
e omkring i hälan och låta henne
se, vad de hade. När de fått hono till
en kista och gurman skulle visa
pigan järnshållet, tog pigan ut knuf-
fader till henne, så att hon föll ned
över delen av kroppen ner i kistan.

Sin slog pigan över det smala kist-
locket, så att gurman fick sitta

där i klämma utan att kunna komma
ur plätlet. Så gick pigan hem och
kallade dit folk.

Sen dess har platsen kvarmit att
heta Rörarkulan.

LUND UNIVERSITET
FOLKMIRNESARKIV